

Scientific journal «ECONOMICS AND FINANCE»

Aspekt publishing

Aspekt Publishing, Taunton, MA, United States of America

ECONOMIC EFFICIENCY OF BUSINESS IN THE CONDITIONS OF UNSTABLE ECONOMY

Collective monograph

The monograph is included in scientometric database

Aspekt Publishing of Budget Printing Center,
Taunton, MA, United States of America,
2015

**Aspekt Publishing of Budget Printing Center,
Taunton, MA, United States of America**

**ECONOMIC EFFICIENCY OF BUSINESS IN THE CONDITIONS OF
UNSTABLE ECONOMY**

Reviewers:

Dr. Jerald L. Feinstein

DeVry University - Engineering Dean (Denver, Colorado, USA)

Andris Denins

*Dr.oec., Professor, Faculty of Economy and Management,
University of Latvia (Rīga, Latvia)*

*Science editor: Ph.D. in Economics, Associate Professor, Professor of RANH
Drobyazko S.I.*

Economic efficiency of business in the conditions of unstable economy:
Collective monograph - Aspekt Publishing, Taunton, MA, United States of America,
2015.- 332 p.

ISBN 978-0-9860467-9-7

Collective monograph is published as part of crosscutting theme of the research, «Improved management of enterprises of different organizational forms in terms of financial and economic instability», the state registration number **0114U006193**.

Research essence of the concept of socio-economic development of the company, its nature and specific modifications of display areas. Specific character of mechanism of sustainable development of economic systems at the state level, sector, industry and enterprise formation has also been investigated. Mechanism of social and economic enterprises' development has been analyzed.

Collective monograph is intended for politicians, scientists, entrepreneurs, teachers, postgraduate students, students and anyone interested in the issues of formation the mechanism of effective regulation of enterprise economic activity.

ISBN 978-0-9860467-9-7

© 2015 Copyright by Aspekt Publishing
of Budget Printing Center
© 2015 Authors of the articles
© 2015 All rights reserved

CONTENT

1. Theoretical and methodological bases of the organization and management of the enterprise in an unstable economy	6
1.1. THE IMPORTANCE OF SOCIAL SECURITY IN ECONOMY. Dr. Sanie DODA	6
1.2. GROWTH STRATEGIES OF POLISH ENTERPRISES IN CRISIS CONDITIONS (SELECTED THEORETICAL ASPECTS AND THE RESULTS OF AVAILABLE RESEARCH) Janiuk Ireneusz	11
1.3. ENTERPRISE STRATEGY SELECTION USING THE PSYCHOGRAPHIC SEGMENTATION OF CONSUMERS. Simanavičienė Ž., Kisielius E.	17
1.4. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ. Бондар-Підгурська О.В., Глебова А.О.	20
1.5. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ ЗА ДЕРЖАВНИМИ ЗАКУПІВЛЯМИ. Васильсва В.Г., Мельник І.М.	26
1.6. МЕТОДОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ. Головнина О.Г.	31
1.7. МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ АНТИКРИЗОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ МЕТОДОЛОГІЇ КОГНІТИВНОГО МОДЕЛЮВАННЯ. Гросул В.А., Жилякова О.В.	37
1.8. ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТА НАДІЙНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ. Гуріненко Н.В.	45
1.9. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІНОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ. Довбня С.Б., Пономаренко В.А.	48
1.10. КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО СТІЙКИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА. Єлецьких С.Я.	55
1.11. ЕКОНОМІЧНІ РИЗИКИ У ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ: СУТНІСТЬ, МЕТОДИ ОЦІНКИ, ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ. Іванілов О.С.	65
1.12. ПОТЕНЦІАЛ ПІДГОТОВКИ, ПРИЙНЯТТЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ: СУТНІСТЬ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ. Калюжна Н.Г.	84
1.13. УПРАВЛЕНИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНО-ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ НА ОСНОВЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЭКОНОМИКО-МАТЕМАТИЧЕСКИХ МОДЕЛЕЙ И ПРОГНОЗИРОВАНИЯ. Левашко Н.В.	89
1.14. УПРАВЛІННЯ СУБ'ЄКТОМ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ КРИЗИ НА ОСНОВІ ДАНИХ АКТУАРНОГО ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ. Маначинська Ю.А., Євдошак В.І.	94
1.15. ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОАЛЬНО-ВИРОБНИЧИХ КОМПЛЕКСІВ РЕГІОНУ. Момот Т. В., Овечкіна О.А., Абасс К. Джауд	99
1.16. КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ДИНАМІЧНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ. Огданський К.М.	105
1.17. НЕОПРЕДЕЛЕННОСТЬ И ИЗМЕНЧИВОСТЬ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ. Павлов К.В.	110
1.18. СИСТЕМНИЙ ПІДХІД У МАРКЕТИНГОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ. Петровська С.В.	115
1.19. ФОРМУВАННЯ ДІАГНОСТИЧНОГО ПРОСТОРУ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА. Полозова Т.В.	120
1.20. ОЦЕНКА ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ И ИНТЕГРАЦИИ АГРАРНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ УКРАИНЫ В ОПТОВО-РОЗНИЧНЫЕ РЫНКИ ОВОЩНОЙ ПРОДУКЦИИ. Севидова И.А.	126
1.21. ПРОФІЛАКТИКА І СТАБІЛІЗАЦІЯ КРИЗОВИХ ПРОЯВІВ В АВІА-БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ РОЗВИТОК ЇХНЬОГО ПОТЕНЦІАЛУ УСПІХУ. Скібіцька Л. І.	130

1.4. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Бондар-Підгурська О.В.

к.е.н., доцент кафедри бізнес-адміністрування та менеджменту ЗЕД
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Глєбова А.О.

к.е.н., доцент кафедри менеджменту і адміністрування
Полтавський національний технічний університет ім. Юрія Кондратюка

Вступ. Програмні та нормативні документи уряду Закон України «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» від 21.12.2000 р. [1] і Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014-2024 роки» від 8 серпня 2013 р. [2] свідчать про важливість розвитку малого і середнього підприємництва для національної економіки.

У Концепції Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014-2024 роки зазначено, що: «Одним із головних факторів формування середнього класу є розвиток малого і середнього підприємництва, що гарантує стабільність економіки та підвищення рівня життя громадян. У результаті відкриття власної справи та самозайнятості знижується рівень безробіття та водночас підвищується рівень доходів населення, що сприяє зростанню сукупного попиту та збільшенню обсягу виробництва». Разом з тим, серед основних недоліків у стані малого і середнього підприємництва в Україні зазначено «нерівномірність розподілу за видами економічної діяльності. Так, у сфері торгівлі та послуг питома вага суб'єктів малого і середнього підприємництва становить 64,7 відсотка їх загальної кількості, сфері промисловості – 13 відсотків, сільського господарства – 13,1 відсотка, будівництва – 9,2 відсотка» [2].

В умовах нестабільної економіки, яка характеризується раптовим виникненням загроз та небезпек, постає проблема нарощування потенціалу підприємств малого та середнього бізнесу саме у виробничій сфері.

Отже, актуальність даної теми обумовлена важливими завданнями сучасного етапу розвитку національної економіки, серед яких є формування системи управління виробництвом підприємства, що має забезпечити ефективну організацію його функціонування, ритмічний випуск продукції та своєчасне якісне задоволення потреб споживачів при досягненні загальної результативності діяльності.

Проблемами дослідження системи управління виробництвом на підприємстві займалися такі *вітчизняні вчені* як А. Беліченко [3], В. Василенко, В. Воронкова [3], А. Желябін [3], О. Курочкін, П. Деркачов [4], Я. Плоткін, Р.Пушкар, Т.Попкова [9], А. Сумець, Н. Тарнавська, О.Яременко, *російські* – В. Макаров, З. Рум'янцева та *зарубіжні* – Л.Гелловей, М. Маскон, А. Хедоурі, Р. Чейз та інші. Проте, питання формування системи управління виробництвом і збутом продукції на підприємствах малого і середнього бізнесу висвітлено в недостатній мірі.

Мета роботи. Метою даної роботи є дослідження теоретико-методологічних аспектів системи управління виробництвом на підприємствах малого і середнього бізнесу та визначення напрямів її удосконалення з рахуванням нинішніх загроз.

Виклад основного матеріалу дослідження. В основі системи управління виробництвом підприємства лежить операційна система – основна ланка виробничого бізнесу, яка є об'єктом управління. Наростаюче зростання умов нестабільності, економічної та нормативно – правової невизначеності, недобросовісної конкуренції та інших негативних

ринкових факторів призводить до посилення величини та частоти впливів зовнішнього середовища на операційну систему підприємства, яка виступає матеріальним фундаментом стратегічного розвитку підприємств.

Операційна система являє собою природні умови цілеспрямованої діяльності людей, об'єднаних спільною метою. Тому операційною функцією являються ті дії, які забезпечують випуск «виходів», тобто товарів і послуг.

Операційна система сучасними фахівцями розглядається як сукупність переробної підсистеми, підсистеми забезпечення і підсистеми планування та контролю (рис. 1).

Рис. 1. Операційна система як повна система виробничої діяльності підприємства [3, с.76]

Переробна підсистема – це підрозділ фірми, який виконує виробничу роботу, безпосередньо пов'язану з перетворенням ресурсів, які надходять («входи») у вихідну продукцію («виходи»).

Перетворення може мати різний характер: а) фізичне перетворення (створення товару); б) зміна місця розташування товару (транспортування); в) обмін (роздрібна торгівля); г) складське зберігання (складське обслуговування); д) фізіологічне перетворення (медичне обслуговування); з) інформаційне перетворення (телекомунікаційні послуги). Проте, щоб відбулося перетворення у операційній системі, то вона повинна мати певний набір ресурсів (5P) [4]: 1) people – люди; 2) plants – заводи; 3) parts – матеріали та комплектуючі вироби; 4) processes – процеси; 5) planning & Control Systems система планування та контролю.

Під час переробки ресурсів відбувається зміна їх форми, внутрішніх властивостей, місця розташування, додається вартість живої та уречевленої праці. Таким чином, *переробна система* відіграє ключову роль у операційній системі, яка здійснює діяльність, безпосередньо пов'язану з перетворенням ресурсів, що надходять, у вихідну продукцію. Дана підсистема відповідає за технологічні процеси виготовлення та контролю продукції, що виготовляється в заданих кількості та асортименті у відповідні терміни. На впливає тип виробничого циклу системи (одиничний, серійний, масовий з перервним і безперервним циклом) та технологічний цикл (послідовний, паралельний, послідовно – паралельний). На виході процесу виробництва результати переробки можуть бути як позитивні (якість товарів, прибуток, зайнятість населення), так і негативні (атехнологічні аспекти, витрати, безробіття).

Підсистема забезпечення – підрозділ, який безпосередньо не пов'язаний з виробництвом продукції, але виконує функції життєво необхідні для роботи переробної підсистеми (наприклад, обчислювальний центр, ремонтно-експлуатаційна служба тощо). До складу підсистеми забезпечення відносяться ремонтне господарство, енергетичне господарство, транспортний відділ, складське господарство та ін. Варто зазначити, що підсистема забезпечення складається з *трьох функціональних підсистем нижчого порядку*: підсистеми технічної підготовки виробництва нових продуктів (послуг); підсистеми технічного обслуговування виробничої системи у процесі її функціонування; підсистеми ресурсного забезпечення виробничих процесів.

Підсистема технічної підготовки виробництва здійснює функції науково-експериментального пошуку, конструкторського розроблення і технологічного проєктування та освоєння нових конкурентоспроможних виробів.

Підсистема технічного обслуговування виробництва передбачає виготовлення робочого і вимірювального інструменту та оснащення, проведення ремонтних робіт та модернізацію устаткування, виконання транспортних та складських операцій.

Отже, враховуючи нинішній етап розвитку соціально-економічних відносин в Україні, що досить гостро поставив завдання організації діяльності виробничого підприємства та адаптації його системи управління до мінливих умов ринкового середовища, центральним аспектом позиціонує ефективне управління операційною системою виробничого підприємства.

Аналіз сучасних наукових праць вітчизняних фахівців Г.В Козаченко, В.П Пономарьов, О.М.Ляшенко [6] дозволив виділити низку загроз зовнішнього середовища щодо розвитку операційної системи підприємств малого та середнього бізнесу (рис.2).

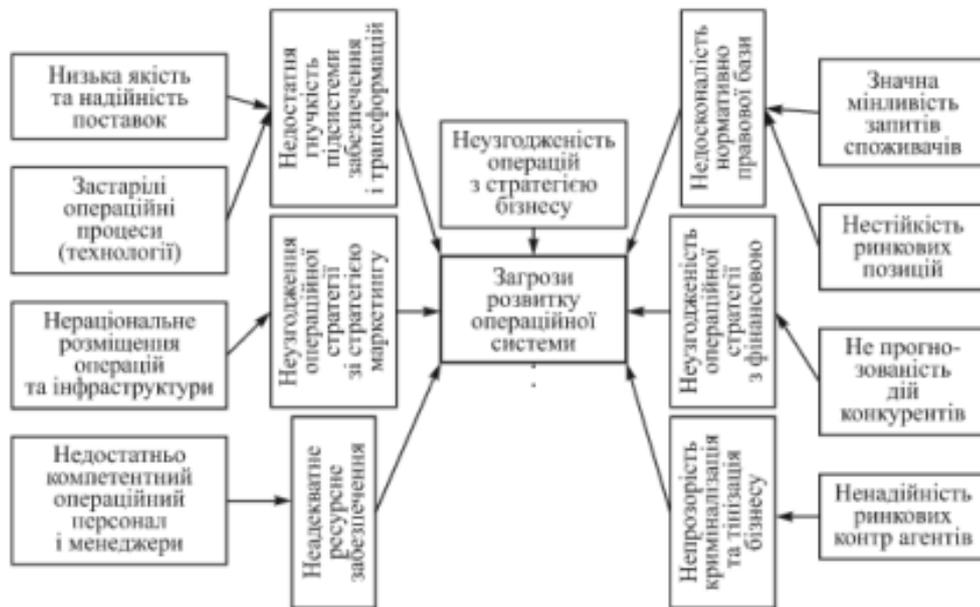

Рис. 2. Основні загрози розвитку операційної системи підприємств малого та середнього бізнесу (узагальнено авторами)

Відокремлені загрози негативно впливають на систему управління підприємством, ефективність його діяльності, конкурентоспроможність продукції і, врешті решт, на задоволення життєво важливих інтересів споживачів. Крім того, прийняття рішень менеджменту підприємств стає все більш залежним не лише від специфіки загроз, а й етапу розвитку соціально-економічної системи, що характеризується визначеними кризами у процесі управління.

На нашу думку, нинішній етап нестабільної економіки обумовив необхідність формування четвертої підсистему управління якістю як складової операційної системи, що передбачає актуальність впровадження сучасних стандартів ISO, як регулюючої функції, що визначає вектору розвитку підприємства (рис.3).

Отже, запропонована нами підсистема знаходиться під впливом еволюції сучасних стандартів ISO і характеризується адресними особливостями: вони створювалися і впроваджувалися залежно від вимог та потреб, які висувалися до даної системи та врахуванням особливостей виробництва і технологій. Так, на початку свого розвитку стандарти ISO були спрямовані на певний напрям виробництва, охоплювали не всі

підрозділи підприємства, мали локальний характер, стосувалися лише частини виробництва або галузі.

Рис. 3. Адаптована до можливих загроз операційна система підприємства у контексті управління якістю (розробка авторів)

При цьому, реалізація політики якості на підприємстві передбачала дотримання основних принципів системи менеджменту якості, серед яких основною умовою підвищення конкурентноздатності підприємств стала сертифікація менеджменту відповідно до вимог міжнародних стандартів ISO. Одночасно, виконання вимог стандартів якості ISO супроводжувалося формуванням якісно нового рівня менеджменту, тому впровадження системи управління якістю слід вважати стратегічним рішенням [10, с.504].

В умовах зростаючої конкуренції наявність сертифіката ISO — один із чинників, що допомагає підприємству не лише продовжувати діяльність, а й стати одним із сильніших у своїй галузі [4]. Стандарти ISO ґрунтуються на принципах загального менеджменту якості, що спираються на такі поняття, як корпоративна культура, стиль керівництва, демократизація управління, постійний процес поліпшень і змін на підприємстві. Процес управління якістю є системним і повинен охоплювати всі сфери діяльності, включаючи управління якістю, управління процесами, управління персоналом та управління ресурсами [10, с.504].

Впровадження адаптованої до можливих загроз операційної системи підприємства у контексті управління якістю, на нашу думку, дозволить забезпечити максимальне задоволення потреб і запитів клієнтів, недопущення до споживача неякісної продукції, залучення персоналу належної кваліфікації і підготовки, впорядкування документообігу, впровадження процедури внутрішнього аудиту; проведення запобіжних і коригувальних дій, здійснення систематичного планування, аналізу та постійного поліпшення результатів діяльності.

При цьому, В.М. Пархоменко вважає, що «розвиток та впровадження системи управління якістю залежить саме від рівня техніко-економічного розвитку, тобто рівня розвитку техніки (інновації, розвиток науково-технічного прогресу), галузевої структури господарства, структури виробництва та споживання» [8]. І залежно від цього, пропонує

розглянути стадії економічного росту за У. Ростоу (теорія «індустріального суспільства», яку він розвинув у 60-х рр. XX ст.) у взаємозв'язку з еволюцією розвитку управління якістю (табл. 1).

Таблиця 1

Розгляд стадій економічного розвитку за У.Ростоу у взаємозв'язку з еволюцією розвитку систем управління якістю[8]

Стадія	Характеристика суспільства	Характеристика системи управління якістю
“Традиційне суспільство” (хронологічно охоплює всю історію людства до XVII ст.)	примітивна ручна техніка, ручна праця, переважання сільського господарства, станово-класова структура, влада великих земельних власників, “доньотонівський” рівень науки і техніки	якість продукції визначалася працею робітників та родючістю ґрунтів (врожайністю того чи іншого року), тому, що основним видом діяльності було сільське господарство
Перехідне суспільство (період підготовки передумов для підйому)	формування централізованих національних держав, виникають банки, зростають інвестиції, поживаються зовнішня та внутрішня торгівля, з'являються новий тип людей – підприємців, які мобілізують свої заощадження з метою отримання прибутку та модернізації	підприємці мають на меті отримання прибутку, але вони не можуть прямо впливати на виробництво підприємства, куди інвестували. Дана стадія є поштовхом до розуміння керівниками значення управління (підвищення, підтримки на високому рівні тощо) якістю
Стадія “зсуву” (підйому)	відбуваються промислові революції, сили економічного прогресу починають домінувати в суспільстві. Відбувається розвиток в інтересах усього суспільства. Цю стадію різні країни пройшли в історично різні відрізки часу. В Англії – це (приблизно) два останні десятиріччя XVIII ст.,	в результаті промислових революцій та підвищення науково-технічного прогресу покращується якість життя населення. Створюються передумови до управління якістю. З'являється перші організації, яка застосовують показники контролю якості.
Стадія руху до “зрілості”	характеризується постійним прогресом, удосконаленням техніки, поширенням нової технології на всю сферу господарської діяльності, більш швидким зростанням випуску продукції порівняно зі зростанням кількості населення, збільшення частки кваліфікованої праці. Саме цю стадію Ростоу називає “індустріальним суспільством”	зростає випуск продукції, споживач має вибір, а отже виробнику потрібно більше звертати увагу на її якість. Удосконалення техніки та поширення нової технології спонукає до створення організацій з розробки стандартів та заходів з забезпечення, підвищення, гарантування якості продукції для певної галузі
Ера “високого масового споживання”	на цій стадії змінюються пріоритети суспільства. На перший план виходить не виробництво, а споживання, тому значного зростання набуває сфера послуг і випуск товарів тривалого користування	удосконалюються існуючі системи управління якістю відповідно вимог споживача та конкуруючому зовнішньому середовищу. Висока якість виготовленої продукції є конкурентною перевагою на ринку
Стадія пошуку якості життя (додана в праці 1971 р.)	на перший план висувається духовний розвиток людини, переважання сімейних та інтелектуальних цінностей над споживанням	споживач стає все більш і більш вибагливим, що потребує нових підходів до побудови та впровадження СУЯ з врахуванням менталітету, культури та інших особливостей споживача

Взяв до уваги наробки вчених щодо стратегічних проблем на міжнародному та національному рівнях, ми можемо констатувати, що саме якість життя людини і суспільства стає пріоритетним завданням, а однією із можливостей її розв'язання є ефективна організація та управління операційної системи підприємств малого та середнього бізнесу.

В зв'язку з цим, ми пропонуємо перелік індикаторів операційної системи підприємств малого та середнього бізнесу у контексті управління якістю в умовах нестабільної економіки (табл.2).

Висновки. Під час проведеного дослідження авторами:

- 1) наголошено на актуальності формування ефективної операційної системи підприємств малого та середнього бізнесу як основи розвитку національної економіки в умовах нестабільної економіки;
- 2) узагальнено основні загрози розвитку операційної системи підприємств малого та середнього бізнесу в умовах нестабільної економіки;
- 3) розроблена адаптована до потенційних загроз операційна система підприємств малого та середнього бізнесу у контексті управління якістю;

4) акцентовано, що якість життя людини і суспільства стають пріоритетним завданням, а однією із можливостей її розв'язання є ефективна організація та управління операційної системи підприємств малого та середнього бізнесу;

5) сформовано перелік індикаторів операційної системи підприємств малого та середнього бізнесу у контексті управління якістю в умовах нестабільної економіки з метою забезпечення гідного рівня життя людини та суспільства.

Таблиця 2

Індикатори операційної системи підприємств малого та середнього бізнесу у контексті управління якістю в умовах нестабільної економіки (розробка авторів)

Стратегічні цілі	Найменування індикаторів	Зміст індикаторів
Забезпечення задоволення споживачів	Коефіцієнт задоволеності клієнтів	Характеризує кількість клієнтів, що задоволені співпрацею з підприємством та закупленою в нього продукцією. Визначається як питома вага задоволених споживачів в загальній кількості споживачів продукції.
Зростання частки ринку	Коефіцієнт популярності торговельної марки	Характеризує рівень обізнаності потенційних покупців про продукцію, що виробляє підприємство. Визначається як співвідношення кількості обізнаних про торговельну марку до кількості опитаних потенційних покупців.
Забезпечення максимальної кількості споживачів	Рівень рекламції продукції	Характеризує організаційно-економічну складову якості продукції. Визначається як частка обсягу продажів без рекламції в загальному виторгу від реалізації продукції
Утримання існуючих клієнтів	Коефіцієнт відновлюваності постійних контрактів	Характеризує ступінь довіри та прихильності покупців до підприємства та його продукції. Визначається як питома вага кількості відновлених постійних контрактів в загальній кількості контрактів.
Створення репутації відповідального надійного постачальника	Коефіцієнт виконання контрактних зобов'язань	Характеризує рівень якості виконання підприємством зобов'язань за основними контрактами з постійними постачальниками. Визначається як відношення вартості виконаних контрактів до загальної вартості укладених контрактів.
Підвищення продуктивності праці	Показник продуктивності праці	Вимірюється відношенням обсягу виробленої продукції до затрат праці (середньооблікової чисельності персоналу).
Зростання кількості інноваційної продукції	Коефіцієнт інноваційності продукції	Характеризує інноваційний розвиток виробничого потенціалу підприємства. Визначається як відношення виторгу від реалізації інноваційної продукції до загальної виручки підприємства.
Зменшення кількості браку продукції у загальній кількості	Коефіцієнт браку технологічної системи операції (процесу, виробничого підрозділу, підприємства)	Характеризує відношення обсягу продукції з неусувними критичними дефектами до всього обсягу продукції, що була виготовлена за календарний період часу системою операції.
Підвищення ділової активності підприємства	Тривалість операційного циклу	Один з найважливіших показників, що характеризують ділову активність підприємства. Величина даного показника характеризує, скільки днів необхідно підприємству для закупівлі сировини і виробництва продукції
Підвищення цінності персоналу	Рівень витрат на підвищення кваліфікації працівників, задіяних у виробництві	Характеризує готовність підприємства авансувати капітал в знання та ефективність нематеріальної мотивації працівників, які задіяні у виробничій діяльності. Визначається як відношення витрат на підвищення кваліфікації працівників, задіяних у виробництві до загальної кількості працівників
Підвищення рентабельності діяльності	Рентабельність операційної діяльності	Характеризує відношення чистого прибутку до загальної суми операційних витрат

Таким чином, система управління виробництвом на підприємствах малого та середнього бізнесу спроможна забезпечити необхідну результативність роботи в умовах нестабільної економіки на засадах імплементації аспектів управління якістю згідно з вимогами ISO. Це дозволить оперативно реагувати на зміни ринкового середовища, попереджуючи виникнення можливих загроз та виступити дієвим інструментом аналізу роботи підприємства. Крім того, впровадження стандарту ISO — це додаткова гарантія якості послуг, яка дозволяє підприємству зберегти потенційних споживачів, лояльність клієнтів, обсяги реалізації продукції та підвищити конкурентоспроможність підприємства.

Література:

1. Закон України «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» від 21.12.2000 р. №2157-III. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
2. Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014 - 2024 роки» від 8 серпня 2013 р. N 641-р — [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KR130641.html
3. Воронкова В.Г. Операційний менеджмент: навч. посібник / В.Г. Воронкова, А.Г. Беліченко, В.О. Желябин [та ін.]. – Львів: Магнолія, 2010. – 438 с.
4. Деркачов П.С. Вибір оптимальних елементів комплексу маркетингу / П.С. Деркачов. — [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/5.2/85.pdf>.
5. ДСТУ ISO 9001-2000. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zntu.edu.ua/base/12/iffk3/ukr/welding/guide/iso/iso9001.htm>.
6. Козаченко Г.В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення / Г.В. Козаченко, В.П. Пономарьов, О.М. Ляшенко: Монографія. – К.: Лібра, 2003. — 280 с.
7. Кулаков В.І. Еволюція поглядів на управління виробничо – господарською діяльністю підприємства / В.І.Кулаков. — [Електронний ресурс] – Режим доступу: lib.khnu.km.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/471.
8. Пархоменко В.М. Еволюція систем управління якістю: діалектичний підхід / В.М. Пархоменко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zlu.edu.ua/Фахові видання/Вісник ЖДТУ/Читати далі/1_51/19.pdf.
9. Попкова Т.О. Вітчизняний та зарубіжний досвід у сфері управління якістю/ Т.О. Попкова // Ефективна економіка. – 2013. — № 5. — [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2045>.
10. Швець І.Б. Концептуальні підходи до розвитку системи управління персоналом у контексті загального управління якістю / І.Б.Швець, Т.В.Коваленко. — 2010. — [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ca.dgtu.donetsk.ua:8080/jspui/bitstream/123456789.